

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
dvorišče, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:
celoletno K 25.—
polletno K 12:50
četrtletno K 6:50
mesečno K 2:10
Za **Nemčijo:**
celoletno K 28.—
za vse druge dežele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inzerate)** se plačuje od četverstopne petit vrste po 12 h, za večkratni natis primeren popust.
Posamezna štev. stane 10 h.

Št. 161.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, 19. julija 1910.

Čekovni račun 49.817.

Leto II.

Še enkrat o boromejski encikliki.

Imamo dobo parlamentarnih, torej političnih počitnic in predali raznih listov se polnijo z več ali manj duhovitimi refleksijami o neuspehih Bienenrothove vlade, o poljskih prekopi in italjanski univerzi in o boromejski encikliki. Pravzaprav je skoro čudno, da se razpravlja o tako sveti in važni stvari baš v — dobi kislih kumar. Naj se govori, kar se koli hoče: strele in gromenje z Vatikanu, vjedavanje vladajočih španskih kardinalov v Rimu in jezljave refleksije o reformaciji pod čedno krinko citatov in izrekov sv. Pavla ne razburjajo nikogar več. Protestanti izrabljajo v Nemčiji in na Anglijskem, ter kakor se nam zdi, tudi v Skandinaviji papeževo boromejsko encikliko za nekoliko agitacije v prid svoji edino zveličalni cerkvi; poskusili so s tem sredstvom tudi na Avstrijskem in Ogorskem, dasi dobro vedo, da ne bode veliko zaleglo. Za nas, ki imamo prav tako malo vzroka navduševati se za protestantski kakor za katoliški klerikalizem, ima cel malodane smešen prepir le zanimivost s politične strani. Konstatirati namreč hočemo, kako daleč vpliva Vatikan diplomatsko na današnji ustroj in vodstvo države pri nas, na Ogorskem in v Nemčiji.

Tam je že država deloma v parlamentu deloma diplomatskim potom hladno izjavila, da ne pusti nikomur motiti konfesionalnega miru v deželi — in naj si bo to tudi Vatikan in naj si brani isti še tako opravičena čustva svete katoliške cerkve. In v Vatikanu so hitro, sumljivo hitro odgovorili, da niso mislili nikogar žaliti, najmanj pa prijateljske in naklonjene njim nemške države. Cela stvar izgleda natančno tako kot prav klaverno umikanje. Ali bi ne bilo bolje, ako bi v Vatikanu vstrajali in bi nezmotljivi naš sveti oče kakor nekdaj čase govoril svojo mogočno besedo ter kaznoval državo, katera tako prav nič ne upošteva njegovih okrožnic ter jih ne pusti niti javno razglasiti? Ne torej v encikliki in njenih izjavah — v tem, da je Nemčija stopila temu majkenemu agresivnemu poskusu Vatikanu takoj na prste in ga hladno zavrnila, leži pomen enciklike za nas.

Kako je pri nas in na Ogorskem? Kaloški škof Julij Varoszy je razglasil papeževo encikliko že davno prej, ko je izbruhnil vsled agitatoričnih protestantskih željic diplomatski konflikt z Nemčijo. Razposlal jo je v latinskem jeziku — in zagotovil je pozneje sam, da ne bo nevarna ne državi ne njenim vernikom enega in drugega veroizpovedanja, ker njegovi dobri župniki niti ne vedo toliko latinski, da bi jo razumeli in seveda potem razlagali vnetim katoliškim vernikom. Vprašal pa ni države za dovoljenje, pomislil ni na občutljive protestante — in rodil se je tudi na Ogorskem isti neprijeten konflikt ko v Nemčiji. Vprašanje je seveda samo, če bo gospod grof Khuen enako energičen ko njegov nekoliko mo-

gočnejši kolega Hollweg v Nemčiji. Na Ogorskem ima katoliška cerkev svoje trdne postojanke ne le med ljudstvom, temveč tudi v plemstvu in na dvoru. Vendar pa je istotam mnogo protestantov — na cellem Ogorskem menda okrog 5 milijonov — in ni dvoma, da bode država morala v interesu svojega prestiža storiti svojo dolžnost in zavrniti Vatikanove otročarije v dostojne meje, da potolaži protestante in kar je ravno glavno, da ne dovoli kakega neprijetnega precedenčnega slučaja.

Pri nas na Avstrijskem cvete Vetikanu iz raznih znanih vzrokov še pšenica in čuje se od vseh strani, da škofje priobčujejo sedaj encikliko, ne morda toliko zaradi obstoječih predpisov temveč morda še bolj zaradi tega, ker bi očitno radi poskusili moč katoliške cerkve, to se pravi bojujoče se cerkve v naši državi. No — na Dunaju ni sedaj nikogar doma. Bienenroth si ogleduje v Inomostu v sladki zavesti odobrenega proračuna tirolske snežnike, parlamentarci si odpočivajo od svojega tako napornega in plodonosnega dela po toplicah — neugoden čas torej za protestantske in katoliške klerikalce. Prvi si brusijo losvonromovske kremplje na zakotnih shodih, kjer dobri nemški Mišel pri vrčku piva strme poslušajo o rimskih grozodejstvih, drugi pa po svojem časopisu, kjer napovedujejo strašen boj ne le protestantom, proti katerim itak nič ne opravijo, temveč še bolj vladi, ako bi si drznila podučiti Vatikan, da ne gre dražiti po nepotrebnem lojalnih avstrijskih protestantskih državljanov in pa raznim nevernikom v lastnem taboru, ki so danes iz komodnosti in zavoljo različnih ugodnosti še krščeni ter imajo na ta način patent, da lahko ob priliki veljajo za dobre kristjane.

Naše mnenje je, da bi države sploh nič ne brigalo, kaj pravijo brumni vatikanski možje o Karlu Boromeju in protestantih; ker pa je dobila cela stvar tokrat po zaslugi protestantskih klerikalcev politično lice, naj stori država svojo dolžnost in zavrne vatikansko agresivnost in slabe kardinalske dovtippe. Danes se nikdo več ne boji, da bi nas snedle zaradi tega kobilice in bi nas mučila kuga in lakota, dokler bodo fukcionirale železnice in bomo imeli kaj denarja: treba pa je, da imamo mir pred enim in drugimi verskimi fanatiki. Imamo pri nas precej družega koristnejšega dela ko premlevati in prežvekovati vatikanske enciklike na njih tečnost ali v tem slučaju gotovo netečnost.

Klerikalni tolovaji v Vrbju pri Žalcu.

Čevljar Cokan od nahujskanih klerikalnih fantov napaden in smrtno nevarno ranjen.

Jubilejna slavnost, katero ste priredili naši podružnici sv. Cirila in Metoda dne 17. tm. v Virantovem hotelu, je uspela v vsakem oziru krasno. Da bi

se pa ljudstvu zabranila udeležba, priredil je naš kaplan v sosednji vasi Vrbje gledališčno predstavo v prostorih g. Nidorferja p. d. Gorjupa. Ko se po noči vrne kmet Jožef Korent iz naše veselice domov v Vrbje, ustavi jo ga v neposredni bližini njegove hiše trije mlečnozobi, klerikalni petelini ter ga začnejo izpraševati, zakaj hodi na veselice v Žalec in za kaj ne v Vrbje? Ko jim Korent odgovori, da gre lahko vsak kamor ga veseli, začeli so se smrkolini v njega zaletavati, kakor obadi v letečega konja. Spoznavši nevarnost, v kateri se je nahajal Korent, skoči v bližnje gospodarsko poslopje po kidovne vile, da bi se mel vsaj s čim braniti, ker je vedel, da so klerikalni petelini takoj pripravljeni z noži. Med tem pa pride isto pot iz Žalca Ant. Cokan, čevljar iz Vrbja, kateri se je tudi vdeležil žalske veselice! Tudi tega so se lotili nahujskani klerikalni ščurki. Cokan je pa človek, kateri ne razume šale in kateri je z močno roko odbrcaval od sebe klerikalne podrepne muhe in jih metal po tleh, da so se komaj pobirali. Pa njih število se je naenkrat pomnožilo — skriti so bili namreč v bližnjem hmeljišču in čakali na povelje — prav kakor razbojniki. Sedaj je postal položaj za hrabrega Cokana težavnejši in čez nekaj časa pade, ker mu je klerikalni tolovaj zasidil nož globoko v leve prsi, v neposredno bližino srca; vrh tega so prizadeli mu tolovaji več ran po rami, rokah in licu. Cokan je smrtnonevarno ranjen in je bil včeraj spovedan. Takšen sad rodi torej tisto seme, katerega sejejo naši »apostoli miru in sprave«; pa pravijo, da vera peša. Ni čuda! — Zahtevamo od c. kr. orožništva, da natančno preišče celo zadevo, osobito pa dožene, kdo je fante nahujskal in jim dal za pijačo. Naj se zlasti ostro zaslži kaplana Schreinerja in Jeharta v Žalcu.

Politična kronika.

SPOR MED HRVAŠKO-SRBSKO KOALICIJO IN BANOM DR. TOMAŠIČEM.

Po zimi je sklenila srbo-hrvaška koalicija z novim banom dr. Tomašičem pakt, ki je obsegal v glavnem sledeče točke: odstop pod banom Rauchom imenovanih odličnih uradnikov, volilna reforma na Hrvaškem in podpora vladnih kandidatov pri nadomestnih volitvah v hrvaški sabor. Koalicija je izpolnila s svoje strani natančno pakt in sedaj je zahtevala izpolnitev tudi od vladne. Tega pa vlada ni hotela storiti — in ban dr. Tomašič je po sporazumu s Khuenom in dunajskimi krogi raje podal ostavko — katera ne bode sprejeta. Tomašič še ostane nadalje hrvaški ban in bode vladal naprej — ali s tem ali z novo izvoljenim saborom? To je važno vprašanje. Človek, ki je videl volilne uspehe Khuenove na Ogorskem in z železno doslednostjo izvršen načrt ustvariti enotno večino v parlamentu, bi prav

LISTEK.

Oče Kondelik in ženin Vejvara.

Češki spisal Ignát Herrmann. —

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Stanko Svetina.

Jedlička se je pretirano sramežljivo nasmehnil in bilo mu je vroče od veselja, da je »govor« končal.

Dvignil se je še gospod Bečka in napil starima Vejvarovima in celi rodbini, potem se je odločil stari gospod Vejvara, da spregovori nekaj besed »dobrim novim prijateljem«, potem je zaklical gospod svetnik »srečo celi družbi in da bi se kmalu sešli«, nato je odgovoril gospod Kondelik nekoliko nerodno na napitnico Bečkovo in Jedličkovo.

Celi ta čas je sedel Slaviček na stolu kakor na iglah, pa zopet nepremično, glavo podprto v dlani. Govorniški uspehi ostalih mu niso dali miru, moral je tudi govoriti. Delal mu je sicer neprilike ogromni »frak« gospoda Kondelika, v katerem se je skoraj skrnil, toda pogoste prejšnje zdravice so mu dajale pogum.

Začel je polglasno, hripavo, ker ga je dušil velikanski strah, toda srečno je premagal začetek in je govoril — z daljšimi odmori seveda. Vil je svoje besede kakor v šopek ali bolje kakor v velik venec, tako da je bila včasih nevarnost, da izgubi svojo rdečo nit' popolnoma. Slavil je krasno nevesto in je izražal žalost, da je v tem mogočnem rodu (gospodu Kondeliku!), ki se je poročil s svežim bršljinom (z gospo Kondelikovo!) vzcvetela samo ena roža, go-

spodična Josipina. Kako bi bil srečen, ko bi se ob njiju strani rdečil še eden popek, po katerem bi mogel poseči, on, prav nič boječ se trnja —

»No vrag ve, kaj vse še pride«, je rekel gospod Kondelik prav tiho, na kar ga je njegova draga polovica pošteno sunila v nogo.

— prav nič boječ se trnja, s katerim bi bila obdana —

»Slaviček, Slaviček«, je dregnil govornika stavbenik Bečka, kateremu se je zdelo to trnje že sumljivo, zakaj opazil je, kako je gospa Kondelikova zarдела.

Toda stric Vejvara, strugar, kateremu se je zdela primera neizrečeno lepa, je smatral sunek gospoda Bečka za nekako nesporazumljenje in je zaklical Slavičku:

»Izvrstno, izvrstno!«

— na kar — je končal Slaviček — ker nima sreče, da bi dvignil čašo na srečo nevestine sestre, napije na zdravje cenjene in ljubeznjive družice svoje, gospodične Malke Miškove.

Družba je bila vsled mnogih napitnic že tako omamljena, da ni morda nihče izmed nje razumel pomen Slavičkovega konca, s katerim je bil ovil ta nerodni junak ponesrečenih idej. Gospod Slaviček seveda ni mislil tega tako. Reče ni vedel, kako bi slednjič prišel k svoji družici. Na njegovo srečo ni bilo več časa za to. Čaše so že žvenketale in gospa Miškova se je hvaležno smehljala. Teta Vejvarova je tudi trčila, toda v tem trenutku ji je naenkrat šnilo v glavo, zakaj ni pravzaprav ena izmed njenih hčera družica?

Gospod Bečka je pozneje predlagal, naj se stavi uganke, spomnil se je tudi nekaterih deklamacij

in ko je bilo tudi to izčrpano, je sedel k glasovirju v kotu in je začel igrati. Bil je sicer boljši stavbenik nego pijanist, toda svatje so se naplesali, da jim je tekel pot po obrazu in da so bili že vsi utrujeni.

Bila je že ena ura po polnoči in nikdo ni niti pomislil na dom.

Toda Vejvara in Pepica sta bila že dolgo časa sumljivo tiha in zdajpazdaj se je sklonil Vejvara k nevesti in ji je zašepetal posamezne besede v uho.

Pepica ni odgovorila, samo kimala je z glavo ali pa se je kakor v zadregi ozirala po dvorani.

Vejvara si je dobro zapomnil, kaj mu je rekla mamica Kondelikova približno o polnoči.

»Fran«, mu je šepetala, »tebi in Pepici ni treba ostati z nami do konca. Ko bodeta utrujena, pojdita domov — toda zgubita se tako, da ne bo nihče tega opazil. Razbila bi s tem celo družbo. Najbolje bo za vaju, ako bodeta sama...«

In stisnila mu je roko, tako neizrečeno iskreno mu jo je stisnila, potem pa se je ozrla na Pepico.

Od tega trenutka ni mislil Vejvara na ničesar drugega, nego kako bi ušla. Ta trenutek je slednjič prišel. Gospod stavbenik Bečka je ravno kazal nekako čarovnijo, vsa družba se je gnetla okrog njega. Torej sedaj!

Vejvara se je dotaknil Pepice. Zdelo se mu je, da Pepica tega niti zapazila ni. Povlekel jo je torej Vejvara za rokav in ji je zašepetal: »Pepica — Pepica — pojdiva...«

Pepica je gledala predse kakor da bi sanjala — Vejvari ni preostajalo ničesar drugega, kot da jo je prijel za roko in jo odpeljal. Odšla sta skozi zadnja vrata. — Pepica se je tresla in zdelo se je, kakor da bi se upirala.

lahko mislil, da se hoče nekaj podobnega izvršiti tudi na Hrvaškem. Ne manjka glasov, ki trde, da je ban dr. Tomašič zvil sedanji razpor takorekoč s trte; potrjevala bi te glasove pisava uradnih »Narodnih novin« v Zagrebu. Te se nikakor ne trudijo konflikta ublažiti in poravnati temveč še poostri. Koaliciji se očita, da je izzvala krizo iz osebnih motivov (šlo se je namreč za osebo justičnega šefa Araničkega), ker v vprašnju železn. pragmatike ni nagodbe, da je ban ravno tako radikalen kot koalicija. »Pokret«, ki ima sedaj malodane vodilno ulogo med koalicijskim časopisjem, pravi tudi, da ni došlo do spora zaradi državnopravnih zadev temveč res zaradi Araničkega in drugih uradnikov. Ta odpust pa ni nikakor osebno, temveč politično vprašanje že zaradi tega, ker je koalicija opravičena h kontroli nad upravo, četudi se v eksekutivno ne vtika in ker je bil ravno ta odpust prva točka pakta. Vodilni krogi koalicije sploh ne smatrajo — vsaj javno — položaja za tako resnega kakor se dozdeva nam v Cislajtitaniji. »Pokret« poroča, da se je izrazil nek vodilni član koalicije napram uredniku hrv. slav. dop. urada sledeče: Vest o bližnjem razpustu hrvaškega sabora ni resnična. Tak korak bi ne odgovarjal ustavnemu mišljenju bana Tomašiča in niti minist. predsednika Khuen-Hedervarya. Razun tega ni povoda zato, ker vedo merodajni činitelji vrlo dobro da bi ne imelo nobene svrhe ne uspeha. Khuen in Tomašič dobro vesta, da bi z novimi volitvami ničesar ne dosegla. Koalicija stoji čvrstejše ko kedaj poprej. Nove volitve bi imele samo ta uspeh, da bi ne videl niti jeden član bivše narodne stranke več hrv. sabora. Kajti ako jih koalicija pri novih volitvah pusti, propadejo. Razun tega je na Hrvaškem že v veljavi novi volilni zakon, s katerim je število volilcev pomnoženo od 42 na 260 tisoč. V roku treh mesecev ni mogoče urediti vseh volilnih priprav. Ako se hrvaški sabor tudi razpusti, ostanejo Hrvatim mandati v ogerskem parlamentu in začeli bi tam delati vladi velike težave. Vesti o razpustu sabora so plod želje po senzaciji in položaja ni treba tako črnogledno presojati. — No — upajmo, da je in da bo tako in da pomenja Tomašičev — sicer samo formalni — odstop uspeh koalicije, ker se je zgodilo prvič, da je hrvaški ban odstopil vsled konflikta z večino in ne vsled pritiska od zgoraj. Konečno še bodi omenjeno, da ne manjka na Hrvaškem uglednih glasov, ki prorokujejo koaliciji skorajšnjo smrt. »Obzor«, največji in najuglednejši hrvaški dnevnik, jo tudi že zapušča ... Zato bo prebitje te krize sila težavno.

RAZBURJENI AVSTRIJSKI PROTESTANTJE.

Iz Dunaja poročajo, da se je vrnil tje predsednik evangelijskega višjega cerkvenega sveta, sekcijski načelnik Pfaff na Dunaj, da bi posredoval v naučnem ministerstvu, ker smatrajo protestantje vladno grajo za promulgacijo enciklike za prerahlo in nezadostno. Toda Stürgkha ni na Dunaju in tako Pfaff ni ničesar opravil. Ni še znano, kake korake mislijo protestantje za nadalje storiti.

NAPETOST MED GRŠKIM IN TURČIJO.

Rimska »Tribuna« poroča iz Aten, da je kralj odložil svoje potovanje v neke francoske toplice. Iz Carigrada da so došle vznemirjačoe vesti o neprestanem ojačevanju turških čet na grški meji.

ZAČETEK PRORAČUNSKE RAZPRAVE V BOSANSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Bosanski deželni zbor je pričel včeraj generalno debato o proračunu za leto 1910. Po poročilu glavnega poročevalca je pričel govoriti civilni adlatus baron Benko in se najprej opravičeval, zakaj vlada dosedaj še ni razvila nobenega programa. V svojem govoru je opozarjal, da je skupni minister bosanske finace zadeve ponovnokrat spravil pred delegacije in tam razvil natančen program. Načela tega programa se niso spremenila z upeljavo nove ustave. Nadalje se je pečal z vprašanjem principa avtonomne ustave. Če se z gotovih strani povdarja, da vlada glede tega vprašanja prepočasi postopa, se mora

V predsobi je Vejvara naglo oblekel nevesto, da ju ne bi kdo zalotil in zadržal, dvignil je vlečko, odprl vrata in jo peljal po stopnicah. Čez par minut sta sedela v vozu in že sta drčala proti mestnim prodajalnam, okoli stolpa, po Žitni ulici, gori na Vinograde.

Pepica je sedela v koticu nepremično, kakor soha. Vejvara jo je takoj v začetku vožnje prijel za roko, sklanjal se je k nji in jo je pokrival z brezštevili poljubi. Iz njegovega grla, ki je bilo kakor stisnjeno, se je izvila tupačam kaka besedica, toda Pepica ni odgovarjala. Tresla se je narahlo in včasih se je zdelo, kakor da bi hotela svojo roko oprostiti roke Vejvarove. —

Izvošček se je vstavil v Čelakovskega ulici. Vejvara je pomagal Pepici iz voza, odprl je komaj slišno vrata, zaprl, in je nežno, previdno peljal Pepico, da se ne bi spodtaknila, da ne bi padla.

Stopila sta pred stanovanje. Vejvara je vzel iz žepa ključ in je hotel odpreti.

Toda ni mogel vtakniti ključa v ključavnico. Vejvara je še enkrat poskusil, slednjič je vprašnil voskovo vžgalico in je posvetil h ključavnični luknjici, kaj je tam pravzaprav.

In zagledal je tam nekaj čudnega. V ključavniči je tičal ključ — od znotraj iz predsobe!

»Pepica!« je zašepetal Vejvara ves zmešan. »V vratih je ključ!«

In v tem trenutku so zaškrpala znotraj neka vrata.

Dalje prihodnjič.

povdarjati na drugi strani, da je ljudstvo za avtonomne principe le tedaj dovzetno, ako se mu jih počasi in sukcesivno dovaja.

NEMIRI V PERZIJI.

Iz Teherana se poroča: Še vedno se ni izsledilo morilca velikega duhovnika Said Abdulaha. Ljudstvo je skrajno razburjeno. Duhovniki prirejajo po mošejah shode in hujskajo proti tujcem, zlasti proti Armencem in bati se je, da se bo Armence linčalo. Pred vsem pa se zahteva, naj se pokliče na prestol prejšnji šah.

Celjski sokolski zlet dne 14. avgusta 1910.

Velika ljudska slavnost v celjskem »Sokolskem domu«.

Štajerske novice.

Klerikalni divjaki in njihovi duhovni vodje. Na drugem mestu priobčujemo nad vse žalosten in značilen dogodek, ki se je odigral minulo nedeljo po noči pri Žalcu. Ni to prvi in ni zadnji: najkrepkejši argument za klerikalno politiko je postal nož in kol. — Stvar je povsod enaka: mladi, bojeviti kaplani gredo med kmečke fante in jih hujskajo proti »liberalcem«, lastnim starišem, tovarišem, proti narodnim društvom in obrambnim organizacijam. Sklad za obmejne Slovence in sveta obrt po cerkvah neseta mastne dohodke: denarja za pijačo je torej dovolj in množe se prizori, ko se po gostilnah objemajo in navdušujejo za sveto vero pijani kaplani in kmečki fantje, s čukovskim znakom na prsih. Kdo je odgovoren za dogodke v Vrbju pri Žalcu? Ali tisti fantje, ki so čakali kot tolovaji v hmeljišču in na cesti na ljudi, kateri so se vračali s Ciril-Metodove slavnosti v Žalcu — s prireditve torej, ki služi edinole narodnim namenom in ki ni imela nič političnega, še manj pa brezverskega v sebi. Ne — niso fantje odgovorni, saj so jih zapeljali duhovniki s pijačo in denarjem; nahujskali so jih v Vrbju in v cerkvi v Žalcu. Zahtevamo od državnega pravdnštva, da natančno preišče, kaj se je isti dan govorilo pri predstavi v Vrbju, kaj v žalski cerkvi, kje sta se mudila in kaj sta govorila isti dan oba žalska kaplana, zlasti Schreiner. Opozarjamo državno pravdnštvo na dogodke, ki so se godili za Schreinerjevega kaplanovanja na Dobrni. Pravica mora na dan in **Cokanovi morilci morajo biti najstrožje kaznovani!** Bil bi že skrajni čas, da bi okrajna glavarstva strožje nadzorovala hujskajoče kaplane po deželi — kajti kakor kaže slučaj v Vrbju, so že na Sp. Štajerskem javna nevarnost za red in mir; saj ljudem, ki niso duhovniški podrepani, kmalu ne bo več varno hoditi po klerikalnih vaseh! Ali se bo naša javnost kmalu vbudila vest, da bo začela neizprosno boj proti klerikalizmu in pogubnim njegovim posledicam? —

Iz Žalca. Pred par dnevi je bil v »Slov. Nar.« dopis iz Ajdovščine, v katerem se povdarja, da smo Slovenci v obče premalo ponosni. To je gola resnica. Ko smo v nedeljo zvečer spremlili naše goste na kolodvor, pripeljali so se z vlakom tudi vdeleženci nemške pevske veselice, katera se je priredila v Velenju in katere so se vdeležili tudi nekateri Žalčani: njih imena še zmolčimo za danes. Po prihodu vlaka je bilo vse mirno; ko pa smo se poslavljali od svojih gostov, zadonel je krepki »živjio!« To je dalo »Nemcem« povod, da so začeli s svojim »Heil« in prepir se je začel ter nadaljeval, da je vlak odrinil. Sredi Žalčanov je stal Žalčan, kateri se je vdeležil velenjske nemške veselice ter klical na ves glas: »Heil Cilli!« To je skrajni škandal! Tega Žalčani ne smejo trpeti, ker si ne smejo zgojiti gada na lastnih prsih. To človeče pa išče vedno rad našo narodno družbo in se s Slovenci kratkocasi. Ali ne bo kazalo temeljito obračunati z njim?

Jubilejna Ciril in Metodova slavnost v Žalcu. Savinjska kri, če vskipi v plemenitem navdušenju, in če nebo prijazno razgrne svoje vedro lice čez našo ravan, čez krasni venec gora, ki jo obdaja, tedaj je pri nas lepo. Tak dan je bil 17. julij, naš Ciril in Metodov jubilejni dan. Bila je to res prava ljudska slavnost, kakršno smo si jo želeli. Počastil nas je s svojo navzočnostjo celo prvomestnik osrednjega odbora naše Ciril in Metodove družbe, ki ga je mala Nina Kunejeva tako navdušeno pozdravila, da nam je seglo v srce. Naši savinjski pevski zbori so krasno tekmovali med seboj. Celo poglavje bi se dalo napisati o tem lepem petju. In šotori! Ali ni bilo to vse tako lepo, tako večje prirejeno? In naše Savinjanke, ki so ta dan stopile v službo za plemenito narodno delo! Ali niso izpolnile svoje naloge v polni meri? In naš sokolooki Benjamin Kunej! Ali ni zopet pokazal, kaj se reče izpeljati lepo narodno prireditve? Ali naj imenoma navajamo požrtvovalnost odbornic in odbornikov naših obeh Ciril in Metodovih podružnic, naših gospe in gospodičen, ki so tako prijazno delovale v šotorih? Ali naj navajamo blagodušne darovalce iz vseh krajev naše Savinjske doline? Ne! Samo zahvala in čast Vam vsem! Z rodoljubnim navdušenjem nas je na novo napolnila, najkrasnejše spomine nam je utisnila ta slavnost. Svetle kronice, ki so se položile domu na oltar bodo pa zavzemale v družbinem izkazu častno mesto.

Zakaj je slovenščina dobra? Celjski fotograf Perissich je eden tistih ljudi, ki se jih vsak čas najde med najzagrizenejšimi hajlovci v celj. »Deutsches Haus« in drugod. Sedaj je pa preplaval celo Savinj-

sko dolino s plakati, kjer se v prav čednoslovenščini priporoča za slovenske groše. Umazana in brezobraznost celjske nemštarije se pa najbolje zrcali v dejstvu, da hodi njegov pomočnik po naših slovenskih krajih s — sokolskim znakom na prsih in tako slepi naše ljudstvo. Lepa, značajna družba to!

Volitve v celjski okolici. V včeraj objavljeni kandidatni listi so bili vsled nelube domote izpušeni sledeči na istem sestanku za kandidata postavljene gospodje: Franc Šribar iz Dobrove, Janez Samec iz Lokrovca in Franc Confidenti iz Zavadne.

Pretepi v Celju. Hlapca za izvažanje piva Oset in Janežič sta živela že dalje časa v sovraštvi. Sedaj sta se pa enkrat spoprijela in Janežič je tako obdelal Oseta z ročico po glavi, da se je nezavesten zgrudil in so ga morali odpeljati takoj v bolnišnico. — V Šolski ulici so se stepli pleskarski pomočnik Wegund, nadalje sin italj. brusača Čapčaffarija in neki Lenhart. Pri tem je Lenhart Wagunda tako ranil z nožem. Lenharta so zaprli.

Iz Velenja. V nedeljo 17. t. m. je bila pri Raku v Velenju velika heilovska slavnost. Čudno, da ni Tadaus Hartriegl svojemu lakaju naročil, da bi po celjskem vzorcu korporativno nastopanje in nastop z znaki v abderitskem Velenju prepovedal. Pa šmarški fajmošter Cuzel bi županu ne dovolil take prepovedi, ima Raka preveč za prijatelja, župan pa preveč podrepnik in tako je vse hajlalo, farje, župan in še Tadausova Ančka. Tako boste vedeli, da je farška in heilovska stranka tudi c. kr. vladna stranka, kateri je vse dovoljeno.

Iz Velenja. G. Tadaus Hartriegl je svoj prihod v Velenje oznanil za 18. julij, zdaj je bil v Ljubljani. Rad bi tu dobil stanovanje, pa zaradi njegove hude Ančke se ga vse boji. Iz Velenja bi rad šel v Št. Ilj, da bi tam napravil skušnjo, če zna »Oče naš in Češeno Marijo« moliti. Gospa Kranjc mu bo posodila »roženkranc«.

Velike zaloge vina, ki jih imajo posamezniki na Sp. Štajerju ter pomanjkanje kupcev za isto, napotilo je že več slovenskih vinogradnikov, snakupiti v Gradcu vinotoče ali celo gostilniške koncesije, ktere se dajo izvajati po namestnikih. Takim potom spečajo svoj vinski pridelek z lepim dobičkom. Ena taka gostilniška koncesija, ktero je nek Slovec dobro vpeljal, je sedaj v Gradcu z vsi gostilniško opremo za 4400 kron dobiti in opozarjamo na to naše vinogradnike. Podrobnosti se izvedo pri uradništvu »Narodnega Dnevnika«.

Nedeljska obrtniška shoda v Gornjemgradu in Mozirju sta se prav lepo obnesla. Na vsaki se je zbralo do 20 obrtnikov. O obrtniških vprašanjih, razpustitvi o organizaciji, je v Gornjemgradu razpravljali g. Ivan Rebek, v Mozirju pa poleg g. Rebeka še g. Čretnik iz Št. Jurja ob J. ž. Oglašali so se na obeh shodih tudi obrtniki s svojimi težnjami.

Nož in kol v ptujski okolici. V ptujsko bolnišnico so pripeljali včeraj viničarja Andreja Merca iz Krčovine, kateremu je viničar Jurij Bezjak preparal z nožem trebuh in kmečkoga fanta Martina Krambergerja, kateremu je neko v Kureževi gostilni v Podvincih ubil lobinjo. Šnaps in sveta vera rodita v ptujski okolici vzorne sadove.

Iz štaj. dež. šol. sveta. Sklenilo se je razširiti ljudsko šolo v Pečicah (kozjanski okraj) v dvorazrednico. — Imenovani so def.: v Orli vasi pri Braslovčah suplentinja v Zibiki Ana Brišnik; v Selci prov. učitelj istotam Ferd. Kovačič in v Jarečini prov. učiteljica istotam Marija Lenart. — V zadnji pokoj je stopil def. učitelj pri Sv. Jakobu v Sv. g. Friderik Zinauer.

Zvišani tarifi Juž. železnice ostanejo v veljavi. Uprava Južne železnice je dobila od obeh vlad dovoljenje za 7% povišanje tarifov samo za tekoče leto. Zaradi tega hoče uprava doseči v doglednem času podaljšanje teh udobnosti od obeh vlad. Avspicije z arešitev v prilog železnice so zelo ugodne.

V postelji obstreljen. Pred nekaj dnevi je prišel v stanovanje strojnika trboveljske premogovne družbe Ignacija Bobovečki v Lokah, občina Trbovlje, nek neznanec ter brez vsakega vzroka vstrelil z revolverjem proti Bobovečkemu, ki je spal v postelji. Krogla je zadela Bobovečkoga v desno stran prsi ter so ga prepeljali težko ranjenega v ljubljansko deželno bolnišnico.

Nekaj za »Štajerca«. Nemci in nemškutarji nam kaj radi očitajo, kako različno govorijo Slovani, tako da drug drugega ne razumejo. Tukaj podamo naslov knjige, ki se je tiskala lani in sicer v jednem izmed germanskih jezikov; glasi se tako-le: »Den offentliga barnbispisnings samhälliga betydelse«. To je celo resno, ni morda kaka šala. Pozivljemo naše nemškutarske sodeželjane, naj bi nam blagovolili povedati, kaj pomenijo te besede. Kaj stavi-mo, da Linhart v vsej svoji nemškonacionarni re-negatski nadutosti niti ne sluti, kaj se to pravi?

Druge slov. dežele.

Sokolsko slavje v Zagorju. V nedeljo je bilo v Zagorju ob Savi slavnostna otvoritev tamšnjega »Sokolskega doma«. Udeležba je bila ogromna ne le s strani sokolstva, ampak tudi s strani drugega občinstva. Slavje je bilo triumf sokolske misli. Udeležilo se ga je deloma korporativno deloma po korporacijah nad 20 sokolskih društev. Ljudstvo je z navdušenjem pozdravljalo sokolske junake. V imenu Zagorskega Sokola je pred »Sokolskim domom« starosta dr. Zarnik sve-

čano obljubil, da hoče s svojo četo braniti in varovati novi dom. Otvoritev se je na slovesen način izvršila. Slavnostno razpoloženje so skušali motiti le nekateri sumljivi individui. Iz steklarne so neki soc. demokratje Sokole izžvižgali, a ti se zato niso zmenili. Hujše je bilo, da so bili na večer napadeni nekateri ndeleženci slavnosti tudi dejansko, in da so štiri osebe bile celo ranjene, in sicer z noži; med njimi je bila neka dama zabodena v hrbet. Čuje se, da so napadalce že izsledili. Čudno naziranje o svobodomiselnosti imajo zagorski učenci Kristanov in Čobalov.

Za cerkev ali za škofa? „Slov. Nar.“ poroča: V Radečah pri Zid. mostu zidajo novo cerkev. Nedavno je bil tam sam škof Bonaventura in je pozival ljudi, naj pridno darujejo za cerkev. Kmalu nato je prinesla neka ženica 1000 K za cerkev. A pozneje, ko je začela računati, je vendar sprevidela, da brez denarja ne more živeti, in šla je k župniku Hierscheju ter prosila, naj ji da 500 K nazaj. Ko je še vkljub sladkemu prigovarjanju župnika vztrajala pri svoji prošnji in začela celo zahtevati, se je župnik odrezal, da denarja nima več, ker ga je poslal škofu v Ljubljano. Kaj sta se nadalje menila župnik in ženica, o tem — zgodovina molči. Čuje se le, da je žena postala precej odločna. Pa je res tudi že skrajno umazano, da škof na tak način berači za sebe pod kriku daril za cerkve. Tu človek ne more drugega reči ko: sram ga bodi!

Imenovan je za c. kr. stavbenega adjunkta pri dež. vladi v Celovcu absolvirani tehnik pl. Moser.

Za pogorelce v Črni je prišlo na dež. vlado davov 5016 K 66 vin.

Za germanizacijske svrhe v Trstu in Istri, t. j. za tamošnje nemške ljudske in meščanske šole, se je izdalo doslej na stroške davkoplačevalcev nad pol milijona kron. In k temu pridejo še ogromni stroški za nemške srednje šole ravnateljstvom.

Vremenski preobrat. Tudi 18. julij je bil lep, soparen in vetroven. Toplomer je še ob 7. zvečer kazal 26° C. Vetrovni tok je odločno krenil na jugozapad ter z vstrajnostjo in močjo odvrnil nagnenje k lokalnim nevihtam. Zunaj naših dežel pa so morali biti večji vremenski izgredi. Kakor kaže situacija večera 18. julija, se nam obeta, tekom 48 ur **vremenski preobrat.** Vpelje se s pojavi večjih neviht (smer zapad-jugozapad). Njih vplivi zadenejo kolikor toliko tudi ob naše in kraje sosednjih dežel. Glavno izhodišče pa bodo najbrže kraji ob vzhodnih Alpah, ogrska nižava ter krajine na daljnem jugovzhodu. To bi bila prognoza iz večerne situacije 18. julija. Vsekakor je gotovo, da se bližamo, oziroma smo že v obdobju izrednih vremenskih pojavov, katerih izvor je daljni jugozapad.

Hrvaška šola v Pulju — podržavljena. Javili smo že, da je podržavljenje italijanskega gimnazija v Pulju vezano na pogoj, da dežela prevzame v svojo oskrbjo tamošnjo šolo istrske družbe sv. Cirila in Metoda. Sedaj javljajo, da sta dotični dogovor že podpisala deželni glavar dr. Rizzi in puljski župan dr. Varetton. Tudi pri tej priliki pa se je uveljavilo staro grenko izkustvo, da roka, ki daje nam, ni niti od daleč tako poslušna, kakor ona, ki daje našim nasprotnikom. Dočim država že z začetkom predstoječega šolskega leta prevzame italijanski občinski gimnazij v Pulju, prevzame dežela družbino šolo šele s pričetkom prihodnjega šolskega leta 1910/1911!

Iz državne železniške službe. V državno železniško službo sta vstopila kot volonterja Robert Herzog v Podnartu-Kropi in Rafael Ogrin v Kranju. Prestavljeni so: oficijal Karol pl. Hellmayr iz Ljubljane k ravnateljstvu oddelek VII.; strojni adjunkt Ludovik Trdina iz ljubljanske kurilnice k ravnateljstvu oddelek IV.; adjunkt Pavel Jereb iz Gorice (državni kolodvor) kot načelnik v Ljubljano (dol. kolodvor); manipulantinja Lavra Zedermann iz Bleda v Kranju.

Novi Lurd.

Prepir med župnikom in njegovimi verniki.

Z Dolenjskega, meseca julija.

»Religija pomenja več ko samo vero na boga, kakor si ga misli navadna omika po svojih človeških lastnostih, ampak pomenja duševno kulturo. Religija je bila vedno filozofija ljudstva, ona je prinesla zvezno idejo v neredni kup dejstev, ona je držala mase ljudstev na enkrat pridobljeni duševni višini. Pod sankcijo religije posameznemu naložene dolžnosti so bile istemu pravi kažipot v ureditvi vsakda-

njega življenja v smislu pameti in kulture. Našo mravnost, našo javno vest, altruizem (to je sistem dolžnosti proti drugim, vzajemna pomoč) dolgujemo religiji. S tem, da je človeka učila stremeti po občnem, povzročevala je hrepenenje po naukih, po vedah, vzbujala je dela umetnosti in dala razumu povod za razmišljanje. Religija je človeški notranjosti prilagoden etika, mravnost, sredstvo, da se drži altruizem; religija je vzbujala lepše čustvovanje in ga še vzbujala.«

Kat. cerkev ima menda med bogoslužjem vseh ver najlepše. Pametni ljudje so ga ustvarjali, prirajali tisoč let. Prilagodeno začetkom kmetiji, dopolnjevali so se v srednjem veku v mestih, katera dopolnitev je vplivala tudi na meščanske kroge; iz samostanskih cerkva je bogoslužje prišlo mej meščane in ustvarilo one prekrasne cerkve v nekaterih mestih, katerim se čudi ves svet; bogoslužje je vplivalo dosti časa na meščanstvo in zraven tudi na kmeta, ki je prihajal v mesta. Ako vprašamo, kak vpliv so imela in imajo veroizpovedanja, dobimo morebiti odgovor v gori citiranjem umovanju židovskega pisatelja. Izraz kat. bogoslužja je tudi posebno češčenje Marije.

Ako jemljemo verstvo tako, kakor ga označuje sociolog žid v navedenih stavkih, se vprašamo, kako je v tem oziru v nas Slovencih. Lahko to pojmovanje potrdimo z ozirom na slov. ljudstvo in ves jugos. svet. Za naše mase je versko čustvovanje tudi kultura te mase, je filozofija našega ljudstva. V našo maso je še prišlo malo spoznanja naukov modernih ved; malo vpliva umetnost na njo; kar so židovi učili, 10 zapovedi velikega žida in nauki Kristovi so po večjem še vse duševno bogastvo naše mase, dasi ista že nekoliko pojmuje gospodarske in duševne prikazni zdajšnje velike posvetne kulture. Naša masa na kmetiji nima dosti razveseljevanja. Ako pogledamo mej druge narode, in pogledamo našega kmeta pri delu, moramo reči, da ga ni daleč okolo tako marljivega kmeta, kakor je naš slovenski. Kaj je pa življenje, če je le delo, pomanjkanje, kaj je vse teženje, ako ni kaj veselja vmes! In naš kmet ga vživa tako malo! — Bili so včasih na kmetiji lepi svetki, žetve, trgatve, praznovale so se svatbe, takoj da je vsa vas sodelovala in veselje vživala. Te lepe veselice so zginile, fabrika jih je pregnala iz kmetije.

Šolan v naravoslovnih vedah zdajšnje dobe, gleda sedanji omikanejši svet pomilovalno na že precej star kult kat. cerkve. Ali isti daje našemu kmetu vendar le dosti duševnega veselja, lepšega čustvovanja. Ta kult ima svoje veselice v vseh poletnih časih in češčenje Marije spaja versko, nadzemeljsko in naravno čustvovanje. Brez boginje ljubezni nobena religija ne more obstati in v katoliški je najti dosti upoštevanja tega naravnega zakona, ki je glavni činitelj v življenju. Slovenci imamo svoja božja pota; ista so posebno stara oblika bogoslužja. Ista so podvržena modi. Vse na svetu se enkrat preživi in treba je ravnateljem kakega bogoslužja skrbeti za premenitev posameznih oblik — vse je podvrženo modi.

Zdaj se časti tudi pri nas »lurdska mati božja«, kar je nekaj novega v obliki. Kapelice, drage kapelice se zidajo njej v čast in na večer vidimo vaška dekleta, kako venčajo mater božjo in jim pomagajo zraven fantje, makar se tudi objame tu prav srčno kak življenja poln mladi par. Saj je Marija čuvarica ljubezni. Božja pota nastanejo prav na tihem. Naenkrat se je prikazala mati božja kje mej vejami kakega drevesa, ali nad kakim studencem. Tako v francoskem Lurdu, sedaj najslavnejši božji poti na kat. svetu. Tudi mi Dolenjci bomo imeli v kratkih letih prav obiskano božjo pot »lurdske matere božje« v Rakovniku nad Št. Jernejem. Med ljudmi je razširjena pravilica, da so menihi kartuzijanci v bližnjih Pletterjih našli pred 5 leti podobico lurdske matere božje na skali v hosti v Rakovniku, izpod katere priteka studenček. Jeden menihov je vzel podobico sabo ter jo hranil v svoji celici. Drugo jutro podobice ni bilo na prostoru, kamor jo jeshranil menih. Pot vodi meniha zopet k skali v hosti; tam najde podobico. Zopet jo vzame seboj in zopet jo najde drugi dan na skali. Zdaj se postavi podoba lurdske matere božje na skalo in mala strehica nad njo. Letos po preteku petih let že prihaja sto in sto ljudi k tej materi božji in studenček je že obokan in lepo ograjen. V lepo šentjernejsko ravnino na Dolenjskem je za kmeta hvaležen izlet. Imamo tam dobre kmetije in ta naš svet je ploden. Gozd, travnik, polje, vinogradi ob Krki, v vznožju še lepih bukovih host na Gorjancih in ta novi Lurd gori v hosti z razgledom po vsej ravnini do Posavja, Krškega, Brežic, s Kumom, Lisco in Bočem v daljavi! — Prav lep del najplodnejše Dolenjske! Tukaj se dobi jesti, kar si želiš in dobiti je dobra kapljica. In ljudstvo je ljubo, pametno, ni izstradano, ima dosti jesti, stanuje v lepših hišah.

Od maja do oktobra se vozijo dekleta, fanti, starejši ljudje na lojternicah na to božjo pot. Veselje vlada na voze, pa tudi kako kočijo iz mest je videti. Primitivno je še vse v novem Lurdu, kmetije in fantje oskrbujejo to svetišče. Ali narod je blagoslovil ta kraj kot svetišče; višje duhovništvo še stoji v ozadju, a ne neprijazno; nižje duhovništvo je vneto za to božjo pot; le župnik v Št. Jerneju se jezi nad posvetnimi oskrbniki te božje poti; — pravi, da je njegova cerkev zaradi te božje poti prazna in ne gre, da bi posvetnjaki oskrbovali denar, ki ga dajejo romarji. Baje so že romarji več tisoč kronic podarili za vzdrževanje svetišča. Nekaj se hoče tudi že o čudežih govoriti in nevarnost je, da sezidajo bogati franc. kartuzijanci v novem Lurdu cerkev in farovž ter pridejo tje menihi. Ako se kateri duhovnik

zaradi te božje poti jezi, ni vzrok tej jezi »neumnost« tega češčenja, ampak dotični posvetni duhovnik morebiti ne bi rad menihu prepuščal vodilne vloge, saj je bil posvetni duhovnik skozi tisoč let zastavljen in menih nositelj vsega, kar se je reklo izobraženost in duhovniška vpliv. Ali objektivno sodeči duhovniki se veselijo take vneme in privoščijo tudi menihom kaj dobrega, saj je vsa cerkev bogata; ako je tudi menišstvo in vpliv na ljudstvo kar vreden. Jezica šentjernejskega župnika tedaj nič ne šteje, njegov kaplan Kolbezen se je prebito malo brigal za njo.

Ali prišla je žalost v ta naš novi Lurd. V bližini novega Lurda je živel umobolen človek Tičar. Ta je potrgal vse okraske okolo podobe lurske matere božje v Rakovniku, nanesel drva in kanil vse zažgati; vrgel je celo podobo matere božje na grmado. Skoz teden dni je Tičar škodo delal v tem svetišču. Oskrbniki božje poti so upeljali stalno službo straženja, šli so nekateri v Št. Jernej in v Kostanjevico prosit k županoma, da se odstrani tega umobolnega človeka. Peljali so ga enkrat v Št. Jernej k orožnikom, ko so ga zalotili pri razdeljalnem delu pri svetišču v novem Lurdu. Župana in orožniki so dejali, da ne morejo pomagati in izpustili so človeka, ki si je v glavo ubil, da mati božja tam, kjer je zdaj ne sme biti. Ali, ko so mislili, da se je Tičar že umiril jim je enkrat vse razdjal, pobil in požgal; le podoba matere božje je ostala še precej cela. Može in fantje so šli na to iskat Tičarja. Zvezali so mu roke, pripeljali ga k svetišču in ga privezali na železno ograjo pred njim; jednega so poslali k sodnji v Kostanjevico, ki je imel prositi, da pride kdo in vzame tega škodljivca seboj. Preden je mož odposlanec prišel v Št. Jernej, Kostanjevico in preden je prišla pomoč od sodnije, je preteklo dosti časa. Zbralo se je dosti ljudi okolo umobolnega privezanega reveža. Posebno ženske so bile razgrete in so hotele ubiti Tičarja in pripraviti gromado, da ga na njej sežgo. Tepli so ga tudi nekateri. Umobolen revež je bil navezan na železni ograji več ur, dokler ni prišla komisija od sodnije v Kostanjevico, ki je vzela Tičarja seboj. Dalo se mu je pa jesti in piti in trpinčenje istega se je ustavilo že po treznejših kmetih. Tičarja je potem oblast res poslala v norišnico, ali sodna oblast je tudi pričela preiskavo proti tistim, ki so Tičarja zvezali in štirje teh versko vnetih mož ter en fant so bili pri okrožnem sodišču v Novem mestu krivim spoznanju hudodelstva javne sile, ker so človeku vzeli prostost, nad katerim jim ni bilo oblasti in katerega niso mogli imeti za nevarnega, škodljivega človeka. Bili so obsojeni na 4 mesece do 6 tednov težke ječe. Župnik v Št. Jerneju, Anton Lesjak, se je veselil tega, da so kmeki, njegovi farani prišli v preiskavo in na obtožno klop. Pisal je ta mož, ne da bi ga kdo od sodnije pozval, usiljujoč se sodnji, okrožnemu sodišču v Novem mestu pred obravnavo, sledeče pismo:

Slavnemu c. kr. okrožnemu sodišču

v

Rudolfovem.

V kratkem mislim bode pri sl. c. kr. okrožnem sodišču glavna razprava proti Karlu Piletiču et consortes. Skoro gotovo se bode vprašanje dotaknilo tudi tu uslužbenih duhovnikov, kako stališče zavzame nasproti tem »lurdskim« zmešnjavam tukajšnji farni predstojnik? Zato podajam ad informationem sl. c. kr. okrožnemu sodišču sledeče poročilo:

I. Vsi tu uslužbeni duhovniki smo bili in smo še nasprotniki tem lurdskim burkam. Nobenega tozadevnega dopisa v »Dol. Novicah« ni pisal kak duhovnik. Izjemo pri tem dela le gosp. Leop. Kolbezen, bivši kaplan tu, sedaj v Mirni peči. II. Zakaj so K. Piletič ect. taki lurdske gorečniki? Iz same dobičkalnosti. Parcela, na kateri je studenček in podoba, je last njegovega očeta Jerneja Piletiča. Tu je napravil sin ali oče oštarijo (Buschenschank), kjer se prav krepko popiva. On je pa tudi — in to je poglavito — »šacmeister« ondi nabrane miloščine in ta ni mala. Jakob Bukovec ima blizu ondi malo bajtico Rakovnik št.3. in je tudi nekaj pomagač pri izpraznjevanju ondotnega nabiralnika. Tomažin Viktor, po poklicu sobni slikar, sedaj pa prodajalec raznih devocin ali ter nad vse goreč razširjevalec lurdskih »čudežev«. Zato bi bilo prav, da se pri tej priliki III. kliče Karol Piletič na odgovor: a) kje je dobil dovoljenje, da je ondi napravil nabiralnik (Opferstock), kar nasprotuje dvornemu dekretu z dne 16. junija 1784. Cf. Danbr. pg. 520. b) Kam so zginiti tisočaki darovanega denarja? Po našem računu bi to znašalo že okrog 3000 K! v posojilnici je pa samo 488 K. c) Kdo mu je dal oblast sploh ondi denar pobirati brez vsega nadzorstva? d) Kje je dobil privolenje ondi zidati in z bazenom in vodo ljudi varati, ko mu je farno predstojništvo pisalo, da ne sme nič započeti, dokler knšk. ordinarijat v tem kaj ne ukrene. O družih nerednostih ondi se bode poročalo c. kr. okrajnemu glavarstvu. Zdelo se mi je potrebno sl. c. kr. okrožnemu sodišču vso zadevo pojasniti. Tako ne more dalje iti, da bi se tolike svote zapale ljudem, ki so vedno v denarni stiski in to brez vsake kontrole. Farni urad v Št. Jerneju, dne 13. junija 1910. **Anton Lesjak mp.**, župnik.

V tem pismu se nahaja več neresnic, mej tem ta, da je parcela, na kateri se nahaja studenček in podoba matere božje, last očeta jednega teh »zmežganih nesrečnežev«, ali last drugega kaznovancev; župniku v Št. Jerneju se lahko pove, da so ti ljudje katere je skušal pripraviti v nesrečo, versko uneti in skoraj bi rekel, nekateri tudi morebiti preveč vneti.

Anton Lesjak se je šentjernejskim župljanom s takim nastopom hudo zameril. In tudi drugim. In

zdej pokličem zopet v spomin začetkoma navedeno pojmovanje o religiji. Duhovnik se je vmešaval v to kazensko stvar, ko je vse občinstvo v kraju sodilo, da so ti ljudje le hoteli braniti svoje svetišče, ohraniti ga hoteli pred daljnjimi poškodbami, ter da so bili prepričani, da ne storijo kaj hudega, ako Tičarja zvežejo in ga izročijo sodni oblasti. Kaj so župniku vendar hudega storili ti kmeti, ki nikdar ne bodo prišli do zavesti, da so storili kaj napačnega, kateri so vsi učenci duhovništva kat. cerkve, s tem, da so svoje svetišče branili pred umobolnim človekom? Braniti je treba take ljudi, ne pa proti njim sovražno pisati; slabo stoji duhovniku tako nehanje. Ako su kmeti trdo ravnali z ubogim umobolnim človekom, je pa to šteti na račun cerkvene vzgoje, ki v umobolnem človeku še danes vidi po hudiču obsedenega človeka. Naš kmet še tako pojmuje; hudič je pa včasih glavni predmet nauka iz lece v naših krajih.

In to je storil zastopnik zistema, ki naravnost izbuja verske vraže, ki jemlje denar za molitve za ozdravljenje kakega prasca, ki ljudi podučuje, da je hudič, da isti obseda ljudi in ki uči, da ima kat. duhovnik sredstva, ga izgnati, tako ravna zastopnik zistema, ki sam v cerkvi »Marije pomaga« v Brezju na Gorenjskem pred podobo tamošnje matere božje zavilaje oči kleči in njene čudeže iz lece ozna-nja zastopnik zistema, ki ljudstvo uči, da je kat. duhovnik mogočnejši kakor sam Bog.

Omenjam, da škof, njegovi prelati in vse drug, duhovništvo odobrava to češčenje matere božje v hosti v Rakovniku. Vsako nedeljo pripelje kak duhovnik svoja dekleta na to božjo pot.

Podal sem sliko iz našega kmetijskega življenja. V njej se vidi vernost našega kmetijskega človeka, vnetost za svoje verske ideale, nevednost ljudstva v znanju kazensk. zakona in nauk istega s sredstvom ječe. Na drugi strani pa se vidi kat. duhovnika, ki je tako dobrasčen, tako zgolj angelj ljubezni in usmiljenja! Koliko kulture pomenja pri nas religija! Premišljajte to možje na kmetiji in v farovžih!

Po svetu.

Jubilej kneza Nikole. Belgrajski „Novi List“ poroča iz dobro informiranega vira: „Kolikor je do zdaj znano, posetijo ob priliki jubileja kneza Nikole Cetinje: prestolonaslednik Aleksander, ki bo čestital knezu v imenu kralja Petra; minister za zunanje zadeve dr. M. Milovanović, ki pojde v Cetinje v imenu vlade, in posebna misija. Bolgarski car ne pojde na Cetinje, temveč pošlje prestolonaslednika Borisa. Italijanski kraljevski par in avstro-ogrski prestolonaslednik, nadvojvoda Franc Ferdinand, so že prijavili svoj dohod na Cetinje. Razventega posetijo še od vladarskih gostov Cetinje: grški, rumunski in turški prestolonaslednik in eden ruski veliki knez, potem po en princ iz vladarske hiše nemške in angleške.

Bosansko agrarno vprašanje. Iz Sarajeva poročajo, da hoče vlada še v teku saborskega zasedanja predložiti zakonsko predlogo o rešitvi agrarnega vprašanja na podlagi fakultativnega odkupa kmetov. Vsled tega bo zasedanje trajalo najbrže še meseca avgusta. Izvolil se bo agrarni odsek, ki bo začel delovati, da omogoči rešitev vprašanja še v jesenskem zasedanju.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

SLOVANSKI KORESPONDENČNI BUREAU.

Belgrad, 19. julija. Po poročilih tukajšnjih listov se bode vršil kmalu v enem izmed slovanskih glavnih mest pogovor o podrobnostih glede ustanovitve slovanskega korespondenčnega biroja. — Vodja bodoče prve filijalke tega zavoda v Pragi se bode kmalu lotil organizacije izmenjavanja brzojavk.

UTIS RUSKO-JAPONSKE POGODBE V PEKINGU.

Peking, 19. julija. Rusko-japonski dogovor je vzbudil tukaj mnogo skrbi glede bodoče usode Mandžurije in glede splošnega političnega položaja. — Spremenil se bode pod utisom teh dogodkov vladni režim na Kitajskem in se bodo poklicali na čelo važnih državnih uradov odločni in poštenu možje.

TURČIJA SE PRIBLIŽA TROZVEZI?

Carigrad, 19. julija. Turški veliki vezir se bode sestal v Marijanskih toplicah na severnem Češkem z grofom Aehrenthalom. Šlo bode za bodoče zblizanje Turčije in trozveze.

VSESRBSKI KONGRES.

Belgrad, 19. julija. »Večernje novosti« predlagajo, naj bi se po vzgledu vseslovanskega sklical vsesrbski kongres, ki bi razpravljaj o skupnih kulturnih zadevah srbskega naroda. Vsled rivalitete med posameznimi srbskimi plemeni pa bode ta načrt težko izvršiti.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V AVSTRALIJI.

Melbourne, 19. julija. Število ranjencev pri železniški nesreči na postaji Rismond znaša 114, med njimi 33 težko ranjenih.

PROMULGACIJA BOROMEJSKE ENCIKLIKE.

Praga, 19. julija. V danes izšli 7. številki nadškofijskega uradnega lista je priobčena Boromejeva enciklika v latinskem jeziku. V cerkvah pa se je

Zagrebski Franck

kot tovarniško znamenje

priporočujemo kot priznano **najboljši** pridelek za kavo!

sl. zagan Y 1655, 1:10 I

ne bo tu kakor na Dunaju naznanilo. (V lavantinski škofiji je bila enciklika uradno razglašena že 1. jul. Op. uredn.)

VELIKANSKA ŽELEZNIČARSKA STAVKA V KANADI.

Ottawa, 19. julija. Sinoči je bila razglašena stavka železničarjev na Grand Trunk Railway in Central Vermont Railway.

Narodni gospodar.

VII. poročilo južnostaj. hmelj. društva o rasti hmelja v drugih krajih.

Žatec, dne 15. 7. 1910. Tendencia hmeljskega trga je bila minuli teden umikajoča se. Plačevalo se je za 50 kg od 176—184 K, za prima pa nekaj kron več; za hmelj iz leta 1908 je bila pa cena od 56—60 kron za 50 kg. Vse zanimanje je že za letošnji pridelek. Stanovitno neugodno vreme je naše upanje nekoliko potlačilo, ker so slaba hmeljišča toliko trpela, da se ne bodo mogla popraviti; zdrava hmeljišča so lepa in krepka. Vendar so pa med njimi tudi ona trpela, koja so že cvetela in kojih cvet so aničile mrzle noči. Le stanovitno toplo vreme bi zamoglo učinkovati, da bi se hmeljska rastlina ugodno dalje razvijala; če imamo sedaj tudi toplo po dnevi, vendar so noči še hladne, kar škoduje posebno cvetju. Zadnji čas so se prikazali po hmeljičih tudi škodljivci; v nekaterih krajih imajo hmeljsko uš, v drugih pa še nevarnejšo hmeljsko stenico. »Saazer Hopfen- u. Brauer-Zeitung.«

Norimberk, dne 16. 7. 1910. Vsled ugodnega vremena je tudi stanje zdravih in škodljivcev prostih hmeljišč ugodnejše. Tendencia na trgu je nespremenjena.

Horb (Virtenberško), dne 15. 7. 1910. Nekaj dni smo imeli lepo, toplo vreme — danes pa imamo zopet dež. Zemlja in rastlina se kar ne moreta posušiti. Rastlina je vedno vlažna in se ne more znebiti rjavkaste barve. »Allg. Brauer- u. Hopfenzeitung.«

Tržne cene.

Dunaj, 18. julija. Borza za kmetijske pridelke. Pod utisom lepega in gorkega vremena je bila na borzi odločno medla tendencia. Pšenica je bila za 10, rž za 5 vin cenejša. Tudi koruza je nazadovala za 5 vin.

Budimpešta, 18. julija. Žitna borza. Pšenica za oktober K 9'31, pšenica za april K 9'55, rž za oktober K 6'99, oves za oktober K 7'13, koruza za julij K 5'71, koruza za avgust K 5'69, koruza za maj K 5'63. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendencia medla, promet 12 tisoč stotov, pšenica v efektivu za 10—15 vin cenejša, koruza trdna, ostalo mirno. Termini medli. Vreme vroče.

Trst, 18. julija. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 41'25 do K 42'50 za dobavo K 42'25 do K 43.25 Tendencia trdna.

Praga, 18. julija. Sladkor. Surovi sladkor prompt K 34'70, nova kampanja K 25'95. Tendencia: mirna, vreme na dež.

Budimpešta, 18. julija. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 132—134, mlade težke 142—144, mlade srednje 146—148, mlade lahke 144—145 v kg. Zaloga 39.913 komadov.

Budimpešta, 18. julija. Mast. Svinjska mast 152'—, namizna slanina 140'—.

Kje se dobro je?

Kjer znajo pravilno pripravljati izborne Pekatete. Receptno knjigo vsakomur zastoj pošilja Prva kranjska tovarna testenin v Il. Bistrici.

410 3-3

Naprodaj sta

dva pava

in 4 mesece star

pes bernardinske pasme.

Stariši psa so izborni varuhi. — Naslov pove upravnštvo Narodnega Dnevnika.

Učenca

poštenih starišev sprejme takoj

Josip Errath, trgovec v Mokronogu.
421 7-1

Razprodaja

gostilniške oprave

bo v soboto, dne 23. julija 1910 od 8. ure zjutraj naprej v prostorih „Slovenskega delavskega podp. društva v Celju“
Graben št. 7. 422 2-1

Manufakturista

sprejme pod ugodnimi pogoji tvrdka **Julius Žigan, Polzela, Savinska dolina.**
413 3-3

lišče se v najem v prometnem kraju

trgovina z mešanim blagom

eventuelno tudi z gostilno. Naslov pove upravnštvo „Nar. Dnevnika“.
411 3-3

Tovarniška zaloga

vsakovrstnega papirja, pisalnih potrebščin, trgovskih knjig, na debelo in drobno pri

Goričar & Leskovšek v Celju

Graška cesta št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Tiskovine za vse urade.

177 88-38